

Borbély Zoltán (Eger, Eszterházy Károly Főiskola): *Homonnai Drugeth György mozgalma*

Bethlen Gábor uralkodásának első éveit a legitimációs problémák leküzdésével és hatalma megszilárdításával telt. A százszokkal történő kiegyezés és a nagyszombati szerződés megkötése révén elhárult ugyan a közvetlen katonai és politikai fenyegetettség, a bécsi udvar azonban továbbra is igyekezett minden lehetőséget kihasználni Bethlen pozíciójának gyengítésére. Így nyerte el az udvar támogatását Homonnai Drugeth György, aki unokabátyja, Drugeth Bálint révén tartott igényt a fejedelmi trónra. A konvertita főúr az uralkodó és Melchior Khlesl támogatása mellett Ali budai pasával is tárgyalásokat kezdeményezett, valamint lengyel kapcsolatait is mozgósította és Radu Șerban elűzött havasalföldi vajda mozgalmával összekapcsolódva 1616-ban támadást szervezett Bethlen ellen. Nagyobb szabású fegyveres konfliktusra azonban nem került sor, ami a nádor és elsősorban a felső-magyarországi rendek közbeavatkozásának volt köszönhető.

A mozgalom történetével részletesebben Fraknói Vilmos foglalkozott Pázmány Péter kapcsán, majd Szilágyi Sándor végzett jelentősebb forrásgyűjtést és ezek alapján ő írta le a mozgalom eseménytörténetét. A források és az azóta született kutatási eredmények azonban lehetővé teszik, hogy a mozgalom tágabb összefüggéseit is vizsgálat alá vegyük. Szélesebb perspektívában, Homonnai támogatóin keresztül képet kaphatunk a nemzetközi, elsősorban lengyel, török és osztrák kapcsolatok, elképzelések és hatalmi viszonyok alakulásáról, valamint nyomon kísérhetők azok a diplomáciai események, amik végül Lippa kényszerű átadásához vezettek. Homonnai tevékenysége és céljai szoros kapcsolatban voltak az 1610-es években meginduló ellenreformációval, illetve egy frissen kibontakozó nagyszabású vallási mozgalommal, az *Ordo Militiae Christianae*-val is. A katolikus hitre visszatért főúr felső-magyarországi birtokai mintegy hídfőállást képeztek az udvar és a jezsuiták számára, Erdély és a protestáns magyar nemességgel szemben. Az 1610-es évek vallási és politikai küzdelmei Felső-Magyarországon folytak a legnagyobb intenzitással és Homonnai mozgalmával csúcsosodtak ki leginkább és váltak legérzékenyebbé a töréspontok. A szembenálló felek mögött az idő előrehaladtával egyre tisztábban észrevehetővé válik a bécsi udvar és az erdélyi fejedelem egyre fokozódó ellentéte is. Előadásomban arra vállalkozom, hogy a Homonnai-féle mozgalom révén, nemzetközi keretbe foglalva bemutassam a Bethlen támadása előtti időszak legjelentősebb ütközőpontjait és a fejedelem kapcsolatrendszerét Felső-Magyarországon.